

Suhangon kaivokseen valmistautuminen

-selvityshanke

Toteutusaika

1.1.- 31.12.2023

Hankkeen hakija

Suhangon kaivokseen valmistautuminen -selvityshankkeen hakija ja toteuttaja on Ranuan kunta. Ranuan kuntaorganisaatiolla on tahto ja kyky muutosjoustavuuden vahvistamiseen sekä pitkä kokemus ja vahva osaaminen kehittämishankkeiden toteuttamisesta. Hanketta vetämään palkataan kaivosasiamies.

Hankkeen taustaa

Suhanko Arctic Platinum Oy valmistelee Suhangon kaivoksen avaamista Ranualle. Suhangossa on Euroopan suurin palladiumesiintymä. Palladiumia käytetään hybridi- ja bensiinikäyttöisten autojen katalysaattoreissa pakokaasupäästöjen vähentämiseksi. Suhangon monimetalliesiintymät sisältävät myös merkittävät määrät kuparia, nikkeliä ja platinaa, jotka ovat kriittisiä pyrkimyksissä siirtyä puhtaiden uusiutuvien energialähteiden käyttöön. Yhtiö selvittää parhaillaan kaivoshankkeen kannattavuutta.

Yhtiön tavoitteena on tehdä vuoden 2024 alkupuolella investointipäätös ja käynnistää kaivoksen rakennustyöt. Rakennusvaiheen on arvioitu kestävän 2 – 3 vuotta ja työllistävän noin 1 000 henkilöä. Toimivan kaivoksen suora työllistävyytsvaikutus on noin 400 henkilötyövuotta ja arvioitu toiminta-aika yli 20 vuotta.

Hankkeen tarve

Suhanko Arctic Platinum Oy:n kaivoshankkeen etenemisestä johtuen Ranuan kunta hakee Suhangon kaivokseen valmistautumistarpeisiin AKKE-rahoitusta - kansallista alueiden kestävän kasvun ja elinvoiman tukemisen määrärahaa vuoden mittaiseen selvityshankkeeseen ajalle 1.1. – 31.12.2023.

Selvityshankkeen avulla Ranuan kunta yhteistyössä kaivosyhtiön sekä ranualaisten yrittäjien, asukkaiden ja muiden toimijoiden kanssa pystyy selvittämään, ennakoimaan ja valmistautumaan Suhangon kaivoksen avaamisen tuomaan toimintaympäristön positiiviseen muutostilanteeseen ja vastaamaan osallistamisen, palvelujen sekä työvoiman saatavuuden kehittämistarpeisiin.

Lappi-sopimus ja hanke

Hanke toteuttaa Lappi-sopimuksen 2022 – 2025 strategista painopistettä ” Väestökehityksen ja työvoiman riittävyyden haasteet hallintaan” ja toimenpidettä ” Osaavan työvoiman houkuttelu, nuorten integroiminen työelämään, sekä koulutus- ja työperäisen maahanmuuton edistäminen ”.

” Lapissa tartutaan aktiivisesti työmarkkinoiden kohtaanto- ja vetovoimahaasteisiin. Toimenpiteitä ovat muun muassa osaavan työvoiman houkuttelu, osaamisen kehittäminen elinkeinoelämän ja oppilaitosten yhteistyötä tiivistämällä, jatkuvan oppimisen toimintamallin toteuttaminen ja täydennyskoulutuksen kehittäminen.”

(Lappi-sopimus 2022 – 2025, 43.)

Lappi-sopimuksen mukaan kaivannaisteollisuus on yksi Lapin kärkitoimialoista.

” Lappiin on suunnitteilla ja toteutuksessa useita eri vaiheissa olevia suurhankkeita kuten metsä- ja biojalostuslaitoksia, useita kaivoshankkeita ja kaivosten laajennusinvestointeja. Huolellisesti ja kestävästi toteutetut suurinvestoinnit ovat kansallisesti merkittäviä ja kunnille tärkeitä elinvoiman sekä tulo- ja työllisyysvaikutusten kannalta. Suorien työllisyysvaikutusten lisäksi suurinvestoinnit synnyttävät ympärilleen myös uutta liiketoimintaa ja tukevat olemassa olevaa palvelurakennetta. Työpaikkoja syntyy paljon myös pieniin ja keskisuuriin yrityksiin, joiden toimintaedellytysten, kasvun ja kansainvälistymisen tukeminen on tärkeä tavoite”

(Lappi-sopimus 2022 – 2025, 34 – 35.)

Lappi-sopimuksen toimeenpanosuunnitelman 2022 – 2023 mukaan ” Lapissa on varauduttu suurten teollisuus-hankkeiden työvoimatarpeisiin toteuttamalla jo hankkeiden suunnitteluvaiheesta lähtien tiivistä yritysten, aluekehittäjien, oppilaitosten ja elinkeino-yhtiöiden suurhanketoimintamallia”.

Tässä selvityshankkeessa tuota suurhanketoimintamallia jalostetaan edelleen Ranuan tarpeisiin.

Hanke kohdentuu AKKE-rahoitushaun painopisteeseen ”Osaavan työvoiman saatavuus ja alueellinen liikkuvuus” ennen kaikkea Osaavan työvoiman saatavuuden toimenpidesuunnitelman seuraavien toimenpidekorttien mukaisten haasteiden ratkaisemiseksi:

- KOHTAANTO: Työvoiman kysyntä ja tarjonta eivät kohtaa toisiaan
- OSAAMINEN: Osaamisen kehittämisessä on tarvetta nopeisiin ratkaisuihin
- VETOVOIMA: Uusien yritysten houkuttelu alueelle on haasteena
- PITOVOIMA: Asettautumispalveluja ei ole riittävän kattavasti käytössä ja niiden sisällöissä on vielä kehittämistarpeita

Hanke osaltaan tukee Lappi-sopimuksen 2022 – 2025 ja Lappi-sopimuksen toimeenpanosuunnitelman 2022 - 2023 toteuttamista ja sitä kautta Lapin maakunnan kehittämistä.

Hankkeen kohderyhmät

Hankkeen kohderyhmiä ovat ranualaiset yritykset ja asukkaat sekä toimijat kuten Ranuan Yrittäjät ry, MTK Ranua, Ranuan paliskunnat ja Ranuan Matkailuyhdistys ry. Hankkeen yhteistyökumppaneita ovat muun muassa Suhanko Arctic Platinum Oy, Ranuan kylien neuvosto, Lapin liitto, ely-keskus, TE-palvelut, Business Finland, REDU, Lappia, Lapin AMK, Lapin yliopisto, TUKES, Lapin teollisuus- ja kiertotalousklusteri, Lapin kaivos- ja teollisuuspalvelutoimijoiden kehittämisverkosto, Lapin hyvinvointialue, Rovakaaren ympäristö-terveydenhuolto, Finnvera ja pankit.

Aiemman hankkeen huomioiminen

Lapin liitto on EAKR-rahoituksella rahoittanut Suhangan kaivoksen markkinointi- ja yhteistyöhankkeen, jota Ranuan kunta toteutti vuosina 2004 – 2005. Silloinen kaivosyhtiö ei tehnyt myönteistä päätöstä kaivoksen avaamisesta.

Aiemman hankkeen kokemukset ja hyvät käytännöt on hyödynnetty tätä hanketta suunnitellessa ja tullaan hyödyntämään myös hanketta toteutettaessa. Yksi hankkeen loppuraportin johtopäätöksistä oli tarve ” säilyttää perusvalmius käynnistää uusi hanke, jos kaivoshanke etenee.”

Aika ja toimintaympäristö on nyt erilainen ja kaivoshanke on edennyt. Lapin liiton valtuusto on hyväksynyt Suhangon kaivoshankkeen vaihemaakuntakaavan 20.5.2014. Ympäristöministeriö vahvisti vaihemaakuntakaavan 13.1.2016.

Suhanko Arctic Platinum Oy:n tavoitteena on tehdä investointipäätös ja käynnistää rakennustyöt vuoden 2024 alkupuolella. Ranuan kunnalla on valmiudet käynnistää Suhangon kaivokseen valmistautumista toteuttava vuoden mittainen selvityshanke ajalle 1.1. – 31.12.2023.

Hankkeen tavoitteet

Hankkeen aikainen tavoite:

- Ranuan asukkaiden, yritysten ja muiden toimijoiden tietoisuuden lisääntyminen kaivoksen alue- taloudellisista vaikutuksista sekä kaivosalan kehittämiseen liittyvistä toimijoista ja niiden työvoima- ja palvelutarpeista

Seuraavat lyhyen selvitys-, kartoitus- ja valmisteluhankkeen tavoitteet toteutuvat, kun kaivoksen rakentaminen käynnistyy vuonna 2024 :

- ranualaisten yritysten elinvoiman vahvistuminen kaivoksen tuomien välittömien ja välillisten työmahdollisuuksien kautta
- työvoiman osaamisen vahvistuminen ja työllisyyden kasvu kaivoksen tuomien työmahdollisuuksien kautta
- Ranuan vetovoiman ja pitovoiman vahvistuminen, asukasluvun kääntyminen kasvuun

Hankkeen toimenpidepaketit

Hankkeen konkreettiset toimenpiteet ovat:

1. Osallistaminen

- Alueen asukkaiden, yritysten ja muiden toimijoiden osallistaminen valmisteluun

Säännölliset info- ja keskustelutilaisuudet asukkaille ja yrittäjille; kaivosyhtiön ja yritysten kohtaamisten edistäminen; elinkeinojen yhteensovittaminen

Tukiviestintä: Facebook, uutiskirjeet, hankkeen nettisivut.

2. Palvelutarpeisiin vastaaminen, Suhangon kysyntä ja Ranuan tarjonta

- Kaivoksen rakentamisen ja toiminnanaikaisten palvelutarpeiden kartoitus
- Alueen toimijoiden palveluresurssien kartoittaminen
- Investointitukien kartoittaminen

Alihankkijat, asettautumispalvelumallin uudet ratkaisut, asunnot, tontit, liikenneyhteydet, päivähoitopaikat, perusopetus, terveydenhuolto, pelastustoimi, virkistys, kulttuuri

Tukiviestintä: Media, Facebook, uutiskirjeet, hankkeen nettisivut.

3. Osaavan työvoiman saatavuus

- Kaivoksen rakentamisvaiheen ja tuotantovaiheen työvoimatarpeiden kartoittaminen
- Alueen työvoimapotentiaalin kartoittaminen
- Rekrytointi- ja koulutussuunnitelman laatiminen

Aktivointi, kurssit, työvoimakoulutukset, työperäinen maahanmuutto; koulutusten, työpaikkojen ja asuntojen markkinointi

Tukiviestintä: Media, Facebook, uutiskirjeet, hankkeen nettisivut.

Viestintä on erittäin tärkeä hankkeen toimenpide, joka läpäisee kaikki toimenpidepaketit. Aikaisemman hankkeen toteutuksen jälkeen syntynyt sosiaalinen media tuo viestinnän nopeuteen ja tavoitettavuuteen uusia mahdollisuuksia.

Hankkeen tulokset ja vaikutukset

Hankkeen selvitys-, kartoitus- ja valmistelutyön tuloksina ja vaikutuksina

- Ranuan asukkaiden, yritysten ja muiden toimijoiden tietoisuus kaivoksen aluetaloudellisista vaikutuksista sekä kaivosalan kehittämiseen liittyvistä toimijoista ja niiden työvoima- ja palvelutarpeista lisääntyy
- ranualaisten yritysten elinvoima vahvistuu kaivoksen tuomien työmahdollisuuksien kautta
- työvoiman osaaminen vahvistuu ja työllisyys kasvaa kaivoksen tuomien työmahdollisuuksien kautta
- Ranuan vetovoima ja pitovoima vahvistuu ja kehittämisen positiivinen kierre vauhdittuu.

Hanke tukee Ranuan kunnan kestävän kasvua ja elinvoimaa.

Selvityshankkeen toimenpidepakettien toteutuksen tuotos on Ranuan kaivosohjelma, tulevaisuuden kuva ja toimenpideohjelma, jonka päivittäminen synkronoidaan esimerkiksi kunnan elinkeino-ohjelman yhteyteen.

Toiminnan jatkaminen hankkeen päätyttyä

Ranuan kunta hyödyntää jatkossa hankkeen tuloksia sekä hankkeessa suunniteltua asettautumispalvelumallia ja jatkaa toimintaa hankkeessa laaditun kaivosohjelman mukaisesti. Hankkeen tulokset ja tuotokset ovat julkisia ja vapaasti edelleen hyödynnettävissä.

Hankkeen kustannukset

Palkkakustannukset, Kaivosasiamies	65 750 €
Jyvitetyt palkat	25 105 €
Flat rate 40 % palkoista	<u>36 324 €</u>
Yhteensä	127 179 €

Hankkeen rahoitus

Lapin liitto, AKKE-rahoitus	80 %	101 743,20 €
Ranuan kunta	15 %	19 076,85 €
<u>yritykset (sitoumukset)</u>	<u>5 %</u>	<u>6 358,95 €</u>
Yhteensä		127 179 €